

OMEZENÍ VÝSADEB DŘEVIN DO KRAJINY PRÁVEM A NORMAMI A VLIV NA FUNKČNOST ÚSES

Ing. Darek LACINA

Ondráčkova 556/199, Brno

www.prokr.cz, darek.lacina@prokr.cz

ABSTRAKT

Při projektování a výsadbách dřevin v krajině je třeba respektovat omezení, která plynou z existence různých ochranných pásem (především elektrizační soustavy, plynovody, teplovody, vodovody, kanalizace, ale i silnice). Od 1. 1. 2014 přibyla omezení, která mohou vzniknout uplatňováním paragrafů 1013, 1016, ale především 1017 nového občanského zákoníku. To může mít neblahý vliv na vyprojektované výsadby, které dosud nebyly realizovány a v konečném důsledku i na funkčnost ÚSES. Proto je třeba upustit zažitou praxi vymezování ÚSES jen podle minimálních parametrů. Je nutno zohlednit především zachování funkčnosti, teprve v druhé řadě brát v úvahu minimální parametry.

ABSTRACT

When planning and planting trees in the landscape it is necessary to respect limitations issuing from the existence of various protection zones (especially protection zone relating to the power grid, water, gas and steam pipelines, sewerage, as well as to roads). Since January 1, 2014 there are new restrictions that may issue upon the application of captions 1013, 1016 and mainly 1017 of the new Civic Code. This may adversely impact greenery designs that have not been planted yet, and eventually also the functioning of territorial system of ecological stability (widely known as USES). It is therefore necessary to stop the common practice of defining USES just upon the minimum parameters. Preservation of function should be of paramount interest, after which the minimum parameters shall be taken into account.

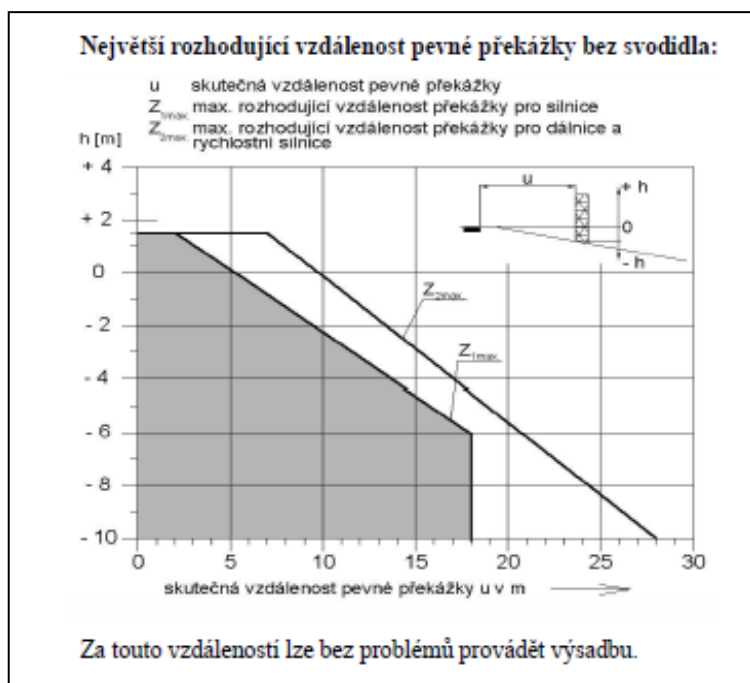
Při projektování výsadeb dřevin v krajině (nejen biocenter a biokoridorů) se tvůrci musí vypořádat s různými omezeními, která plynou z přítomnosti vedení různých sítí, produktovodů či silnic. Omezení se týkají většinou zákazu výsadeb dřevin v ochranných pásmech, která jsou jasně definována zákony nebo normami (jde především o zákony 458/2000 Sb., 127/2005 Sb. a ČSN 736101). Jednotlivá ochranná pásma udává následující tabulka (zjednodušeno).

Pro silnice a dálnice je situace trochu komplikovanější, protože zohledňuje, zda je strom jako pevná překážka vysazován k silnici, která je v příčném profilu v rovině, nebo zda se jedná o silnici, která je vedena ve svahu. V druhém případě je pak ještě rozdíl, zda má být strom zasazen nad nebo pod silnicí. V rovině je tato vzdálenost 5 m od hrany zpevněné krajnice. Pro svah se vzdálenost zjišťuje z následujícího diagramu.

Tab. 1

Typ zařízení	Specifikace	OP	Zákazy/omezení
Zařízení elektrizační soustavy	Nadzemní vedení pro napětí 1 – 35 kV bez izolace	7 m	Ponechání růstu porostů nad 3 m výšky
	Nadzemní vedení pro napětí 1 – 35 kV s izolací základní	2 m	
	Nadzemní vedení pro napětí 1 – 35 kV s kabelovým vedením	1 m	
	Nadzemní vedení pro napětí 35 – 110 kV bez izolace	12 m	
	Nadzemní vedení pro napětí 35 – 110 kV s izolací základní	5 m	
	Nadzemní vedení pro napětí 110 – 220 kV	15 m	
	Nadzemní vedení pro napětí 220 – 400 kV	20 m	
	Nadzemní vedení pro napětí nad 400 kV	30 m	
	Nadzemní vedení pro napětí 110 kV s kabelovým vedením	2 m	
	Nadzemní vedení u zařízení vlastní telekomunikační sítě držitele licence	1 m	
	Podzemní vedení u napětí do 110 kV	1 m	
	Podzemní vedení u napětí nad 110 kV	3 m	
Plynárenská zařízení	Nad průměr 500 mm	12 m	Vysazování trvalých porostů kořenících do větší hloubky než 200 mm nad povrch plynovodu ve volném pruhu pozemků o šířce 2 m na obě strany od osy plynovodu nebo přípojky
	Průměr 200 – 500 mm	8 m	
	NTL a STL plynovodní přípojky v zastavěném území obce	1 m	
	Ostatní plynovody a plynovodní přípojky	4 m	
Zařízení pro výrobu či rozvod tepelné energie		2,5 m	Vysazování trvalých porostů
Komunikační vedení	Podzemní	1,5 m	Vysazování trvalých porostů
Vodovodní řády a kanalizační stoky	Do průměru 500 mm	1,5 m	Vysazování trvalých porostů jen s písemným souhlasem vlastníka vodovodu nebo kanalizace
	Nad průměr 500 mm	2,5 m	
	Průměr nad 200 mm a hloubka uložení větší než 2,5 m	X+1,0 m	

Obr. 1

Norma také uvádí, jak daleko mají zasahovat větve dřevin (keřů viz tabulka 2.), případně upřesňuje i situaci, kdy je podél silnice příkop.

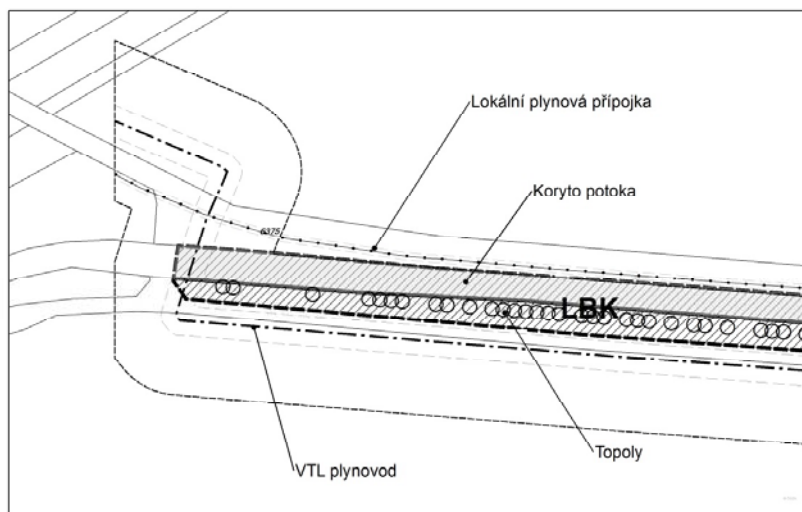
Tab. 2

Větve keřů od hrany koruny	Šířka koruny	Vzdálenost větví
Silnice dvoupruhé	Menší nebo rovna 10 m	1,0 m
	10 – 15 m	1,5 m
	Větší než 15 m	2,0 m
Čtyř a vícepruhé silnice nebo dálnice	Menší nebo rovna 25 m	2,5 m
	Větší než 25 m	3,0 m

Další omezení vzniká na základě požadavků správců vodních toků, kteří bývají zásadně proti výsadbě dřevin do koryt vodních toků. Dále požadují, aby byl k vodnímu toku alespoň z jedné strany přístup pro techniku kvůli údržbě či případným úpravám a opravám v korytě toku.

Když se sejde několik takových omezení, může situace dopadnout tak, že v prostoru vymezeném pro biokoridor v podstatě nelze zrealizovat skoro nic. Např. v k. ú. Šardice je dle pozemkové úpravy veden LBK podél Šardického potoka. Aktuální stav je tvořen dožívající linií topolů (původně dvě linie). Z jedné strany je LBK tvořen korytem potoka (zákaz výsadeb od správce toku) a po druhé straně je souběžně veden plynovod, jehož ochranné pásmo zasahuje do vymezeného LBK. Případná výsadba se tak smrskává na prostor stávajících topolů – navržena částečná redukce starých stromů s výsadbou nových do uvolněného prostoru v jedné linii + výsadba keřů - viz obr. 2 (Lacina, 2011).

Obr. 2

Od 1. 1. 2014 přibylo další významné omezení pro umístování dřevin do krajiny. Toto omezení plyne z nového občanského zákoníku (zákon 89/2012 Sb.), konkrétně z §§ 1013, 1016 a 1017 v části „Omezení vlastnického práva“.

§ 1013

(1) Vlastník se zdrží všeho, co působí, že odpad, voda, kouř, prach, plyn, pach, světlo, stín, hluk, otřesy a jiné podobné účinky (imise) vnikají na pozemek jiného vlastníka (souseda) v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezují obvyklé užívání pozemku; to platí i o vnikání zvířat. Zakazuje se přímo přivádět imise na pozemek jiného vlastníka bez ohledu na míru takových vlivů a na stupeň obtěžování souseda, ledaže se to opírá o zvláštní právní důvod.

§ 1016

(1) Plody spadlé ze stromů a keřů na sousední pozemek náleží vlastníkovvi sousedního pozemku. To neplatí, je-li sousední pozemek veřejným statkem.

(2) Neučiní-li to vlastník v přiměřené době poté, co ho o to soused požádal, smí soused šetrným způsobem a ve vhodné roční době odstranit kořeny nebo větve stromu přesahující na jeho pozemek, působí-li mu to škodu nebo jiné obtíže převyšující zájem na nedotčeném zachování stromu. Jemu také náleží, co z odstraněných kořenů a větví získá.

(3) Části jiných rostlin přesahující na sousední pozemek může soused odstranit šetrným způsobem bez dalších omezení.

§ 1017

(1) Má-li pro to vlastník pozemku rozumný důvod, může požadovat, aby se soused zdržel sázení stromů v těsné blízkosti společné hranice pozemků, a vysadil-li je

nebo nechal-li je vzrůst, aby je odstranil. Nestanoví-li jiný právní předpis nebo neplyne-li z místních zvyklostí něco jiného, platí pro stromy dorůstající obvykle výšky přesahující 3 m jako přípustná vzdálenost od společné hranice pozemků 3 m a pro ostatní stromy 1,5 m.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije, je-li na sousedním pozemku les nebo sad, tvoří-li stromy rozhradu nebo jedná-li se o strom zvláště chráněný podle jiného právního předpisu.

Dojde-li k „nejhorší“ variantě, stane se, že původně vymezený lokální biokoridor s parcelou širokou 15 m umožní výsadbu stromů pouze v pruhu širokém 9 m. To už ale bude znamenat silné omezení funkčnosti takového LBK v případě, že je cílem vytvoření podmínek pro migraci lesních druhů rostlin i živočichů.

V obou výše uvedených případech je na problém zaděláno již při vymezení ÚSES tím, že je projektant tlačěn k tomu, aby vymezené jednotlivé skladebné části měly pouze minimální parametry. Přitom se zapomíná, že tyto minimální parametry jsou stanoveny pro určité podmínky, které ještě zajišťují funkčnost celého ÚSES. Pokud takové podmínky nejsou vytvořeny, tak přestává být ÚSES funkční. Typickým příkladem je požadavek na maximálně 3 ha velké lokální biocentrum bez ohledu na jeho tvar. Avšak tento požadavek je oprávněný pouze za předpokladu, že tvar LBC je ideálně kruhový (a navíc za předpokladu, že vzniklé společenstvo nebude v budoucnosti těženo). Obdobně nelze do lokálního biokoridoru širokého 15 m vkládat žádnou komunikaci; navíc je třeba počítat i s potřebou ekotonu, který by neměl vznikat na úkor oněch 15 m.

Vzhledem ke znění výše zmíněných paragrafů nového občanského zákoníku je pravděpodobné, že nebude moci zrealizovat řadu výsadeb v krajině, které přitom byly v minulých letech naplánovány např. v rámci komplexních pozemkových úprav. Jde především o liniové výsadby podél polních cest či účelových komunikací nebo navržených protierozních opatření, protože málokde se k takovému účelu (jedna linie stromů) vymezil pozemek o šíři 6 m a více.

ZÁVĚRY:

1. Již při vymezení ÚSES reflektovat podmínky, které plynou z přítomnosti různých ochranných pásem a podle toho vhodným způsobem konkrétní situaci řešit (umístěním skladebné části, případně zvýšením požadavků na plochu nebo šířku)
2. Obecně vymezovat skladebné části nejen s ohledem na minimální parametry, ale především na funkčnost
3. Zajištění funkčnosti vyřešit metodicky
4. Novelizovat vhodným způsobem příslušné paragrafy občanského zákoníku

ZDROJE:

ČSN 736101

LACINA, D., 2011. Projekt založení lokálního biocentra LBC 3 Pod Duklou a lokálního biokoridoru BK 4 v k. ú. Šardice, projektová dokumentace. Brno

Zákon 458/2000 Sb.,

Zákon 127/2005 Sb.

Zákon 89/2012 Sb.